

สรุปรายงานผลการจัดสัมมนาเดอะเนทเวิร์คครั้งที่ 2/2551

“เด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาว 6R...CSR

จะช่วยให้โลกร้อนอย่างไร?”

วันพฤหัสบดีที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2551 เวลา 13.00-16.30 น.
ห้อง 1101 ชั้น 11 อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จัดโดย

สนับสนุนการจัดโดย

เกี่ยวกับ เดอะเน็ตเวิร์ค (The NETWORK)

ความเป็นมา:

The NETWORK เกิดขึ้นจากการสนับสนุนของ ADB GSK และ สถาบันคีนันแห่งเอเชีย เพื่อพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้เรื่องการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมให้เกิดการผสมผสานความสามารถของทั้งสองภาคีในรูปแบบการเสริมแรงร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในแต่ละหน่วยย่อย รวมถึงได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และได้มีการทำงานร่วมกันที่จะผสมผสานความสามารถของทั้งสองฝ่าย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในปี 2550 ได้มีการก่อตั้ง **The NETWORK ในประเทศไทย** เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มเล็กๆ จากการรวมตัวกันของบริษัทเอกชนและองค์กรภาคประชาสังคมในประเทศไทยเพื่อสร้าง “ต้นธารแห่งความร่วมมือ” ระหว่างกันและมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรธุรกิจเข้ามามีส่วนรวมในการพัฒนาสังคม ด้วยการสร้างเครือข่ายกัลยาณมิตรในการบูรณาการความรู้ความสามารถของแต่ละภาคีเกิดการเรียนรู้สังคมร่วมกัน ที่ต่างบริบท ต่างกิจกรรม นั้นจะเชื่อมประสานความรู้ การบริหารจัดการ กำลังแรง ทรัพยากรในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร และเกิดการประสานและร่วมมือระหว่างกัน เพื่อพัฒนาผู้สังคมที่ยั่งยืน

วิสัยทัศน์:

เป็นเครือข่ายที่มุ่งสร้างความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมเพื่อการพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:

1. จัดการความรู้จากประสบการณ์ตรงของสมาชิกและผู้สนใจ ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมในการพัฒนาสังคมไทยให้ยั่งยืน
2. ส่งเสริมสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีความส่วนร่วมที่เกิดความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม
3. ติดตามประเมินผลความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม
4. สรุปผลและสังเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน และพัฒนาเป็นองค์ความรู้ที่นำไปปฏิบัติต่อได้
5. สร้างกลไกที่จะทำให้ภาครัฐเข้ามาร่วมส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

บทบาทและหน้าที่ของเครือข่าย:

1. แบ่งปันความรู้และประสบการณ์
2. เสริมแรงการขับเคลื่อนกลไกการให้และอาสาสมัครเพื่อสังคม
3. ส่งเสริมและสนับสนุนด้าน ความรู้ การเงิน สิ่งของ และกำลังแรงตามศักยภาพ

กิจกรรมขับเคลื่อนเครือข่าย:

@ **ต้นธารแห่งความร่วมมือ และ News nugget**

Online Newsletter ออกทุกๆ สองเดือน เป็นการรวบรวมข่าวสารและข้อมูลความเป็นไปในเรื่อง CSR และ การทำกิจกรรมเพื่อสังคม ตลอดจน ข่าวสารข้อมูลการเคลื่อนไหวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน และสิ่งแวดล้อม

@ **www.NGOBiz.org/thailand** เป็นเว็บไซต์ ที่เป็นศูนย์กลางของการรวบรวมข้อมูลที่ทำให้เกิดความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม

@ **การจัดเสวนาเดอะเนทเวิร์ค**

เพื่อพัฒนา “ต้นธารแห่งความร่วมมือ” ระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม ที่มุ่งสร้างผสานทรัพยากรของทุกภาคส่วนในสังคม หรือการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และการปฏิบัติ นำสู่การสร้างสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบต่างๆ เช่น การรวมกลุ่มการทำกิจกรรม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้เกิดความเข้าใจในเรื่องการทำงานร่วมกัน ลักษณะงานที่แต่ละสมาชิกทำ และการค้นหาช่องทางในการผสานทรัพยากรระหว่างกัน การจัดเสวนา The NETWORK ปีละ 3 ครั้ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้จากการลงมือปฏิบัติ เพื่อนำเสนอกรณีศึกษา อุปสรรค บทเรียน การประเมินความรู้จากการปฏิบัติ และ เรียนรู้ร่วมกันใหม่ ที่เกิดจากความพยายามในการสร้างความร่วมมือและการผสานทรัพยากรระหว่างภาคธุรกิจและภาคสังคมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่ความยั่งยืนต่อ บุคลากร องค์กร และ สังคม

@ **การผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม**

- ให้คำปรึกษาภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมในการสร้างความร่วมมือด้วยการให้คำแนะนำและเข้าร่วมทำงานในแต่ละโครงการ
- จัดอบรมให้ความรู้การสร้างศักยภาพในการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม
- การสำรวจค้นหา ประเด็นทางสังคมร่วมกับภาคธุรกิจ และ ภาคประชาสังคม และ รายงานแนวโน้มการทำกิจกรรมเพื่อสังคม

@ การผลิตเอกสารองค์ความรู้ต่างๆ

- ✚ Employee Volunteer Handbook จิตอาสาพนักงานองค์กรธุรกิจ: สู่ความสุขในวิถีการทำงาน, ตุลาคม 2550
- ✚ การบ่มเพาะความภักดีในองค์กรธุรกิจ: กรณีศึกษาบริษัท เอเชีย พรีซิชั่น จำกัด, พฤศจิกายน 2551
- ✚ CSR Tips: คู่มือสำหรับผู้จัดการ, มีนาคม 2552
- ✚ กรณีศึกษาเรื่องการพัฒนาเยาวชน และ สิ่งแวดล้อม ต่างๆ, ตลอดทั้งปี
- ✚ Tips on Community Involvement Program, กรกฎาคม 2552

เข้าชมเว็บไซต์ได้ที่ www.ngobiz.org/thailand และหากสนใจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม เช่น การส่งบทความ การกำหนดประเด็นในการแลกเปลี่ยน การจัดเวทีเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ระหว่างสองภาคส่วน ได้ที่คุณอภิชา ผู้ประสานงานเดอะเนทเวิร์คประเทศไทย โทร. 02-245-5542 หรือ อีเมลล์ apicha@ngobiz.org

สารบัญ

	หน้า
ก. เกี่ยวกับ เดอะเนทเวิร์ค	2-4
1 รายงานผลการจัดสัมมนาเดอะเนทเวิร์คครั้งที่ 2/2551 “เด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาว 6R...CSR จะช่วยโลกได้อย่างไร”	6-9
2. เอกสารแนบที่ 1 บันทึกการประชุมบนเวที	10-18
3. เอกสารประกอบ 1.1 ความคาดหวังของผู้เข้าร่วมสัมมนา	19
4. เอกสารประกอบที่ 1.2 6Rs กับประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในองค์กร	20-23
5 เอกสารหมายเลข 2 กำหนดการ เสวนาเดอะเนทเวิร์ค ครั้งที่ 2/ 2551	24
6. เอกสารหมายเลข 3 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	25-26
6. เอกสารหมายเลข 4 ผลการประเมินของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	27-29

รายงานผลการจัดสัมมนาเดอะเนทเวิร์คครั้งที่ 2/2551
“เด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาว 6R...CSR จะช่วยโลกร้อนอย่างไร?”
วันพฤหัสบดีที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2551 เวลา 13.00-16.30 น.
ห้อง 1101 ชั้น 11 อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

---

1. หลักการและเหตุผล

เดอะเนทเวิร์ค(ประเทศไทย)ร่วมกับสถาบันธุรกิจเพื่อสังคม จัดให้มีการสัมมนาเดอะเนทเวิร์ค ทุกๆ ไตรมาส เพื่อสร้างให้เกิดเวทีการแลกเปลี่ยน ในการสร้างแรงบันดาลใจ และการขับเคลื่อนการทำงานพัฒนาด้านซีเอสอาร์ในภาคธุรกิจ ที่เกิดโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรพัฒนาในประเด็นต่างๆ ที่ทั้งสองภาคส่วนสนใจ ในการจัดสัมมนาเดอะเนทเวิร์ค ครั้งที่ 2/2551 นี้ทางเดอะเนทเวิร์ค ได้เห็นว่าทุกภาคส่วนได้มีการตระหนักถึงภาวะโลกร้อน อันเป็นภาวะวิกฤติที่จะเป็นภัยพิบัติอย่างหนักต่อประชาคมโลก ถึงแม้จะมีความรู้ความเข้าใจในระดับหนึ่งแต่ยังมีความต้องการแนวทางปฏิบัติที่สามารถทำได้จริง ดังนั้นเดอะเนทเวิร์คจึงเห็นความสำคัญที่จะนำมาสู่วงของการพูดคุย ให้ทั้งองค์กรภาคธุรกิจ ภาคองค์กรพัฒนา และองค์กรประชาสังคม ได้มาร่วมแบ่งปัน ถึงวิธีการเข้าถึง เข้าใจ และ นำลงสู่การปฏิบัติ จากเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ได้และในเวทีสัมมนาเดอะเนทเวิร์ค ครั้งที่ 2/2551 นี้จึงได้จัดการสัมมนาขึ้นภายใต้หัวข้อ “เด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาว6Rs...CSR จะช่วยโลกร้อนอย่างไร?” เพื่อจุดประกายพร้อมกับติดเครื่องมือสำคัญดังเช่น 6Rs ได้แก่ Reduce Reuse Recycle Remain Replace and Repair ที่ผนวกกับ CSR เพื่อช่วยกันระดมความคิด ในวงเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันอีกครั้งว่าจะสามารถเรียนรู้ร่วมกันเพื่อรักษาโลกนี้ด้วยน้ำมือของร่วมกัน ..... อย่างไร

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อมาร่วมแบ่งปัน ถึงวิธีการเข้าถึง เข้าใจ และ นำลงสู่การปฏิบัติ จากเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ได้

2.2 เพื่อจุดประกายพร้อมกับติดเครื่องมือสำคัญดังเช่น 6 Rs ได้แก่ Reduce Reuse Recycle Remain Replace and Repair ที่ผนวกกับ CSR ในการช่วยกันลดภาวะโลกร้อน

2.3 เพื่อช่วยกันระดมความคิด ในวงเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาแนวทางการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม ร่วมป้องกันและรักษาโลกร่วมกัน

3 ผู้เข้าร่วมเวทีเสวนา

3.1 ทั้งหมด 69 ท่าน

3.2 ภาคองค์กรธุรกิจ 50 ท่าน

3.3 ภาคประชาสังคมและการศึกษา 19 ท่าน

4. ผลการดำเนินงาน

การดำเนินการเสวนาเดอะเนทเวิร์คครั้งที่ 2/2551 แบ่งเป็นสองช่วงคือ ช่วงของการเสวนา และ Mini Workshop (ดูรายละเอียดในเอกสารแนบที่ 1 บันทึกเวทีเสวนา)

4.1 เปิดงานเสวนา โดย คุณหญิงชดช้อย โสภณพนิช นายกสมาคมสร้างสรรค์ไทย

ได้ให้เกียรติมาเป็นประธานในการเปิดงานพร้อมกับการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินงานขององค์กรภาคธุรกิจและภาคสังคมในการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงคำแนะนำเกี่ยวกับการทำ CSR ที่ต้องเริ่มจากการให้ความสำคัญตั้งแต่ภายในองค์กร ได้แก่ พนักงาน การจัดการสภาพแวดล้อม รวมถึงการทำกิจกรรมเพื่อสังคมที่ต้องอาศัยพันธมิตรที่มีความรู้อย่างลึกซึ้ง ดังเช่นองค์กรพัฒนาเอกชน ที่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและสภาพของปัญหาที่ดี ซึ่งองค์กรภาคธุรกิจควรให้ความสำคัญและเข้าไปสร้างความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายร่วมกันขององค์กรภาคสังคมให้มากยิ่งขึ้นเพื่อการดำเนินงานในธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพและเข้าใจสังคมอย่างแท้จริง

4.2 การเสวนา เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากวิทยากรที่มาจากภาคธุรกิจและภาคสังคม ได้แก่ การจัดการขยะพลังของการจัดการที่ทำให้สังคมเห็นคุณค่าของ “ขยะ” เป็นทองคำ ดร.สมไทย วงษ์เจริญ จากวงษ์พาณิชย์ กรุ๊ป ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดการขยะ เพราะทุกอย่างเป็นสสารไม่มีวันตายการทำให้สิ่งที่ไม่มีความหมายกลายเป็นสิ่งที่มีค่านั้นทำให้ปริมาณขยะหรือของเสียกลับเหลือศูนย์อย่างง่ายดาย การหยุดเด็ดดอกไม้เพื่อไม่ให้สะเทือนถึงดวงดาวนั้นเริ่มจากตัวเอง เริ่มจากของที่ไม่มีความหมายทั้งคุณค่าและราคาเช่นขยะ ส่วนวิทยากรทางภาคสังคม คือ คุณชาญชัย พิณฑุเสน ประธานกรรมการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมและประธานมูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์ ได้ชี้ให้เห็นถึงพลังของคนเล็กๆที่สามารถเปลี่ยนแปลงสังคมเปลี่ยนแปลงโลกได้เพียงแค่เริ่มจากตัวเองที่เล็กที่สุด เพราะทุกสิ่งล้วนเป็นส่วนหนึ่งของโลกด้วยกันทั้งสิ้น นอกจากนี้วิทยากรทั้งสองท่าน ได้ให้ความเห็นของการแก้ปัญหาอุปสรรคในทุกอย่างที่เกิดว่า ต้องเปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา ทุกอย่างเกิดขึ้นด้วยเหตุและผล ทั้งยังเป็นไปตามธรรมชาติ การจัดการทรัพยากรก็เช่นเดียวกันที่มีหลักการจัดการมาตั้งแต่สมัยบรรพกาลคือ สมัยของพระพุทธเจ้า พระองค์ท่านมีวิธีการจัดการกับของใช้ซึ่งตรงกับหลัก 6 Rs ที่เรียกกันในปัจจุบัน ต้นแบบหลักการจัดการปัญหา มลพิษ ขยะ ก็ตั้งเช่นหลักอริยสัจสี่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค หาสิ่งที่เป็นสาเหตุ สิ่งที่เป็นทุกข์ เช่น การบริหารจัดการมลพิษ ผลสำเร็จของการจัดการกับวัสดุเหลือใช้ ทางสุดท้ายคือ อริยสัจสี่ รวมถึงวิธีการเกิดการมีส่วนร่วม ทำอย่างไรไม่ใช่แค่เพียงตัวเราอย่างเดียว ทำอย่างไรที่จะสามารถกระจายความรู้สู่คนอื่นและสร้างการมีส่วนร่วมให้เป็นพลังจากคนที่มีความรู้ความสามารถ 6 Rs ที่เป็นองค์ความรู้มาแต่สมัยบรรพกาล

ตลอดการเสวนาของวิทยากรทั้ง 2 ท่านนั้น คุณสินชัย เทียนศิริ ผู้จัดการฝ่ายสิ่งแวดล้อม บริษัท เต็ดตรา แพ็ค(ไทย) จำกัด เป็นผู้ดำเนินรายการทั้งยังได้ย้ำให้เห็นความสำคัญของทุกสรรพสิ่งให้โลกกว่ามีความเชื่อมโยงกันหมด สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่ง คือ ความกล้าที่

จะเปลี่ยนแปลง ในวิถีของคนในสังคมบนความแตกต่างไม่ใช่ข้อจำกัด แต่คือสิ่งที่เรียนรู้และสร้างภูมิคุ้มกันต่อความแตกแยกในสังคมไทย ซึ่งยังมีเป้าหมายร่วมกัน

4.3 Mini Workshop มีการระดมความเห็นเกี่ยวกับ 6 Rs และสิ่งแวดล้อมในสมาชิกที่มาเข้าร่วมสัมมนาในครั้งนี้ ว่ามีการนำหลัก 6 Rs ไปใช้หรือได้ใช้อย่างไรบ้างในองค์กรหรือในชีวิตประจำวันของตนเอง ทั้งนี้ได้มีตัวแทนร่วมแลกเปลี่ยนว่า ได้มีการนำหลักดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการขยะ การพัฒนาโครงการ/กิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีทั้งนำหลักทั้ง 6 ไปใช้ได้ครบและที่ประยุกต์ใช้เป็นประจำคือ รีไซเคิล

วิเคราะห์โครงการด้วย **เข็มทิศสู่ความสำเร็จ หรือ compass** เป็นฐานที่คิดภาพรวมเชื่อมโยง สู่ความยั่งยืน มองสี่ด้าน ทิศเหนือ คือ ธรรมชาติ ทิศตะวันออก คือ เศรษฐกิจ และด้านสังคม และชีวิตความเป็นอยู่ มองว่ากลุ่มไหนถนัดด้านธรรมชาติก็เป็นระบบนิเวศ ถ้าเศรษฐกิจก็เห็นถึงเรื่องนวัตกรรม ตัวเลข อีกมุมคือสังคมคือโครงสร้าง การบริการ โครงการชีวิตความเป็นอยู่ ส่วน well being เน้นปัจเจก เช่น สุขภาพ กินดีมีสุข ที่ตัวบุคคล ระดับการศึกษา ในวิถีชีวิตปัจจุบัน นำมาวิเคราะห์แผนให้ครบสี่ด้าน ซึ่งต้องมองให้ครบเพื่อดูความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน เป็นตัววิเคราะห์พื้นฐาน ณ สถานการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างไร อะไรดีอยู่แล้ว แนวโน้มในอนาคต ปัญหา สิ่งดี ๆ ที่จะเกิดขึ้น เป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่ปิรามิด เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อให้เห็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

Ameba เป็นการแพร่กระจายแนวคิด หรือ นวัตกรรมใหม่ในสังคมเหมือนกับอะมีบา ในแต่ละวันมีสิ่งใหม่ๆเกิดขึ้นในสังคม สิ่งใหม่เกิดขึ้น เช่น 6 Rs จากองค์กรต่างๆ หรือจากที่ได้เพิ่มเติมจากองค์กรอื่นๆแล้วเรานำสิ่งนั้นมาใช้ หากแสดงเป็นกราฟแล้ว(ประกอบเส้นกราฟ) เมื่อออกตัว/การเผยแพร่ จะสูงขึ้นซึ่งขึ้นอยู่กับระยะเวลากับจำนวนคน

โครงสร้างของอะมีบา(เทียบกับสังคมหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง)

- ก. นวัตกรรม (innovator) เจ้าความคิด
- ข. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) บางสถานการณ์คนหนึ่งๆ สามารถเป็นทั้งนวัตกรรมและผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้
- ค. แนวนร่วม (Transformer) การแพร่กระจายนวัตกรรมต้องอาศัยแนวนร่วม
- ง. ต่อต้าน (reactionist) คนละพวกกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง หากอยากทำงานให้สำเร็จไม่ต้องสนใจกลุ่มต่อต้าน สนใจได้แต่ไม่ปะทะ ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนถ้ามีน้อยกว่าเราไม่สนใจ หรือหาทางให้กลุ่มนี้วุ่นกับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งโดยไม่เกี่ยวกับเรา
- จ. กลุ่มมองโลกด้านลบ เป็นกลุ่มที่ทำแต่ไม่สำเร็จจึงเกิดความท้อแท้ไม่มีพฤติกรรมการต่อต้าน
- ฉ. กลุ่มคนส่วนมาก พร้อมที่จะเปลี่ยน รับในสิ่งใหม่ซึ่งจะต้องเห็นตัวอย่างจากแนวนร่วมก่อน
- ช. กลุ่มล้าหลัง พวกที่เปลี่ยนยาก ยึดมั่นในความคิด สามารถเปลี่ยนได้แต่จะช้ากว่าคนอื่น
- ซ. กลุ่มคนใจใจดำ เช่น กลุ่มสื่อ ช่วยผลักดันและกระจายให้คนทั่วไปยอมรับ รวมถึงการเข้ามาเป็นแนวนร่วม
- ฅ. กลุ่มผู้ทรงศีล นักปราชญ์ นักวิชาการ คือ ผู้ใหญ่ในสังคม คนที่ถูกเคารพ ท่านเป็นผู้พูดสิ่งที่ตรงกับเรา

จากที่กล่าวเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์เพื่อนำไปวิเคราะห์ในการขับเคลื่อนสิ่งใหม่ ว่าใครเหมาะสมอย่างไร จะพัฒนาจะกระจายในองค์กรได้อย่างไร เมื่อกระจายแล้วเราอยากเห็นภาพรวมเชื่อมโยงเราจะได้กลับมาพบกันอีกครั้ง เพื่อหาบทเรียนร่วมกับการจะเห็นตัวอะมีบา ได้ดีคือต้องประกอบกับบทบาทสมมติ

5. ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากการเสวนาเดอะเนทเวิร์ค ครั้งที่ 2/2551

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากการเสวนาว่า

- เป็นการจัดเสวนาที่มีประโยชน์ต่อตนเองและสามารถนำไปให้ผู้อื่นได้รู้ได้เกิดการกระทำและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นด้วย ควรให้มีสาระมากขึ้น
- กิจกรรมกลุ่มควรพัฒนาให้ขยายต่อ และพัฒนาให้ดีขึ้น
- การจัดตั้งหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน และเอ็นจีโอในระยะยาวจะดีมาก
- เป็นประโยชน์ต่อการต่อยอดความคิด สำหรับการนำไปใช้ได้จริง
- การจัดการเวลาให้เหมาะสม รวมถึงการเชื่อมโยงให้ช่วงเสวนาและช่วง Mini Workshop มีความสัมพันธ์กัน
- ประชาสัมพันธ์และเชิญองค์กรเข้าร่วมมากกว่านี้
- การแบ่งกลุ่มช่วยทำให้ผู้ร่วมสัมมนามีความรู้สึกร่วมและเกิดความเป็นเพื่อนกันมากขึ้น

1. CSR และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดย คุณหญิงชดช้อย โสภณพนิช นายกษมาคม สร้างสรรค์ไทย

การทำ CSR หรือ ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น ต้องเริ่มภายในองค์กร ได้แก่

1) การดูแลพนักงาน การส่งเสริมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ซึ่งพนักงานนับเป็นกลุ่มคนแรกๆที่ต้องเข้าใจและรับรู้ การทำงานแบบ CSR จะต้องคิดว่า ทำอะไรเพื่อช่วยพัฒนาสังคม แนวทางในการทำกิจกรรม CSR

- สิ่งที่จะทำคืออะไร
- เมื่อได้สิ่งที่ต้องการแล้วต้องหาพันธมิตร ได้แก่ องค์กรพัฒนาเอกชน หรือผู้เชี่ยวชาญ/อาจารย์ในการเข้ามาเป็นที่ปรึกษา
- การกลับเข้ามาดูภายในองค์กร สิ่งที่สำคัญคือ พนักงานในองค์กร ซึ่งสามารถส่งเสริมและให้ความรู้โดยผ่านช่องทางหลายวิธีการ เช่น การประชาสัมพันธ์ การจัดประกวด ซึ่งช่องทางหนึ่งในการให้ความรู้ รวมถึงการเข้าถึงครอบครัวของพนักงานสามารถนำความรู้และวิธีการอันเป็นประโยชน์กลับไปใช้ที่บ้านได้ ความภูมิใจในสิ่งที่ได้ทำจะสามารถประชาสัมพันธ์ออกไปให้คนอื่นได้รับรู้ได้ดี

ตัวอย่างโครงการปลูกป่าของ ปตท. ในพื้นที่ที่มีการทำงานร่วมกับกรมป่าไม้ตั้งแต่พนักงานลงไปปลูกป่า จนถึงการรักษาเป็นแหล่งเรียนรู้ เรื่องของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศ ซึ่งไม่ได้ทำเพื่อเป็นแค่การโฆษณา แต่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการทำกิจกรรม CSR อย่างครบวงจรจะต้องคิดถึงการมีส่วนร่วม ความยั่งยืนและผลที่ได้รับ

2) การจัดซื้อจัดจ้าง และ ชัพพลายเออร์ การจัดซื้อจัดจ้างในสิ่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ให้ความรู้แก่ซัพพลายเออร์ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรในการใช้ภาษาที่เหมาะสม เช่น การรณรงค์ไม่ใช้โฟม ยิ่งถ้าเป็นบริษัทใหญ่ยิ่งงซัพพลายเออร์ก็ต้องยอมเปลี่ยนอย่างน้อยก็เริ่มจากการปฏิเสธการใช้โฟม ถือว่าเป็นการช่วยสิ่งแวดล้อมเพียงแค่นี้เริ่มด้วย R ตัวหนึ่ง คือ Refuse การปฏิเสธสิ่งที่สามารถปฏิเสธได้ กระบวนการทางเลือกก็จะเกิดขึ้น เช่น แม่ค้าขายอาหารใกล้กับบริษัท ก็ต้องเปลี่ยนหรือเพิ่มทางเลือก คือ การใช้พลาสติกบางหรือทางด้านพนักงานก็จะเตรียมภาษาตนเองซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถทำได้และเป็นไปได้ในสังคม เมื่อมีการจุดประกายคนที่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงก็ชัดเจนขึ้นตามมา

ตัวอย่าง บริษัท เต็ดตรา แพ้ค (ไทย) จำกัด ร่วมกับ รายการสามสิบยังแจ๋ว ในการรณรงค์รีไซเคิลกล่องนม ซึ่งมีการตอบรับเป็นอย่างดีทำให้เห็นว่า มีคนที่พร้อมให้ความร่วมมืออยู่มากมายเพียงแต่ไม่รู้ว่าจะทำอะไร ทำทำไม ซึ่งในทางปฏิบัติที่คนในสังคมต้องการเพียงจะรู้ว่าทำอะไรเท่านั้น เมื่อมีวิธีการจึงสามารถร่วมกันรณรงค์ได้ ดังนั้น กรณีการปฏิเสธการใช้โฟมจึงสามารถทำได้เช่นกัน ฉะนั้นเพียงแค่การให้ความรู้รวมถึงการทำให้เห็นถึงประโยชน์ต่อ

ส่วนร่วมอันมหาศาลต่อซัพพลายเออร์ก็สามารถเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีและสามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตในองค์กรได้

3) การทำโฆษณา การกำหนดให้บริษัทโฆษณาเรียนรู้งานด้านสังคม เช่น หากทำโฆษณาที่

เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ก็ควรเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้ผลลัพธ์ออกมาเป็นเพียงการลงทุนและออกแบบจนมาเป็นโฆษณาชิ้นหนึ่งที่ทำให้เกิดภูมิแพ้เพียงชั่วคราวแต่หมายถึงการทำ CSR อย่างจริงใจที่ช่วยกันมองประเด็นปัญหา ศึกษา รวมถึงการมองถึงความยั่งยืนในสิ่งที่ลงมือทำ

ซึ่งต้องมีการวางแผนโฆษณาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดีจะทำให้สามารถพัฒนาพนักงาน องค์กรและส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคมร่วมกันได้

การดำเนินการเรื่องใดก็ตามที่เกี่ยวกับองค์กรหรือเกี่ยวกับสังคมปฏิเสธไม่ได้ว่าต้องการทำเพื่อสังคมอย่างแท้จริงหรือแม้แต่ การทำธุรกิจก็ต้องหาแนวทางในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การขายสินค้าต้องหาความรู้เรื่องการตลาดซึ่งต้องพึ่งพาผู้เชี่ยวชาญ แต่หากกล่าวถึงประเด็นทางสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหลากหลายเรื่องราว เช่น น้ำเสีย พลังงาน อากาศ โลกร้อน ก็ต้องหาผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เฉพาะมาเป็นส่วนในการให้ความรู้ซึ่งอาจจะเป็นอาจารย์ นักวิชาการ ซึ่งมีทฤษฎีและข้อมูลให้ แต่อาจไม่มี How to? หรือวิธีการจัดการ ฉะนั้น องค์กรพัฒนาเอกชนหรือ NGOs เป็นที่พึ่งอีกทางเพราะเป็นองค์กรที่ทำงานในพื้นที่อย่างเจาะลึกอย่างต่อเนื่อง มีการทำงานอย่างแท้จริงและทุ่มเท

ฉะนั้นองค์กรแบบเดอะเนทเวิร์ค ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เดอะเนทเวิร์คจะต้องสามารถคัดองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีคุณภาพไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองมาให้ธุรกิจได้ทราบว่าใครทำอะไรอย่างไรบ้าง การตัดสินใจในการทำกิจกรรมหรือร่วมมือกับใครก็จะเป็นการสะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. แรงแบบดาลใจแห่งวิถีคนกล้ากับการหยุดเด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาว

สถานการณ์ปัญหาโลกร้อนบ่อยครั้งที่ได้ยินได้ฟังจากหลายทาง หลายคนกล่าวถึง แม้ในข้อเท็จจริงของสภาวะการเกิดปัญหานี้เกิดจาก ก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ในทุกสรรพสิ่งขึ้นมาซึ่งต้องคำนึงถึงเรื่องพฤติกรรมของคนเรา เพียงแค่เกิดกิจกรรมทำให้เกิดพลังงาน อันเป็นสิ่งที่เกิดเป็นปกติ หากการเด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาวนั้นคือเรื่องใกล้ตัว เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการดำรงชีวิต สถานการณ์โลกร้อนในปัจจุบันจึงมีหลายหน่วยงานหลายภาคส่วนร่วมกันกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของโลกร้อน เช่น ภาคเทคโนโลยี การจัดการ ประชาชนชาวบ้าน โฆษณา แต่หากวันนี้เมื่อทุกอย่างคือ วิถีปฏิบัติซึ่งอาจจะเป็นส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและช่วยโลกให้คลายร้อนได้ **คุณสินชัย เทียนศิริ** ได้ขยายความสำคัญเพื่อให้เห็น “วิถีชีวิต” ที่เราจะดำเนินไปแบบ “คนกล้า” ที่จะเปลี่ยนแปลง แม้แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของโลกก็ตาม

2.1 วิถีคนกล้าแห่งการจัดการ จาก “ขยะ” มาเป็น “ทองคำ”

โดย ดร.สมไทย วงษ์เจริญ กรรมการ วงษ์พาณิชย์ กรุ๊ป จำกัด

การเริ่มปฏิบัติพร้อมกับการเรียนรู้ในการจัดการขยะกลายเป็นวัชธุรีไซเคิลที่มีมากมายมหาศาล จากการวิเคราะห์วงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ตั้งแต่การเกิด จนจบสิ้นว่าเรื่องอย่างไรประเภทไหน เป็นจุดเริ่มที่ทำให้่วงษ์พาณิชย์ที่มีกว่า 416 สาขาทั่วประเทศ เกิดขึ้นมากกว่า 30 กว่าปีตั้งแต่เมื่อปีพ.ศ. 2517 การเก็บรวบรวมของเหลือใช้และของเสียมค่าที่ไม่ใช้แล้วคุ่นหูกันว่าเป็น “ขยะ” ที่วันหนึ่งมีปริมาณกว่า 1 พันตันแต่กลับเพิ่มมูลค่าและคุณค่าอย่างมากมายแก่่วงษ์พาณิชย์

การสำรวจสิ่งใกล้ตัวจากการบริโภคเริ่มตั้งแต่สิ่งนั้นมาจากไหน การเกิดขึ้นของขยะจากการสำรวจตั้งเส้นทางของวงจรชีวิตของสินค้าที่มีกว่า 4 หมื่นชนิดหากนับจากการสำรวจในห้างสรรพสินค้า ล้วนแต่เป็นวัสดุที่เป็นสสารไม่มีวันหายไป และไม่มีสิ่งไหนที่ไม่กลายเป็นขยะเมื่อหมดหน้าที่ของมัน ขยะหลายหมื่นชิ้นกลับมีเพียงน้อยชิ้นเท่านั้นที่ไม่สามารถนำมารีไซเคิลได้ เพราะยากต่อการสลาย ตัวสินค้ากว่านับหมื่นชนิด แยกได้ถึง 10 ประเภท และกว่าพันสี่ร้อยชนิดที่เป็นได้รับการกำหนดจากตลาดของผู้ใช้วัสดุเหลือใช้ปลายทางในการผลิตสินค้านั้น วัสดุที่มากที่สุดคือ กระดาษ อายุการใช้งานก็เกิดขึ้นและจบลงพร้อมกับการใช้ เช่น หนังสือพิมพ์ ราชวัน ราชสัปดาห์ หรือรายเดือน อายุของกระดาษก็เป็น 24 ชั่วโมง ,7 วัน, 30 วัน และ365 วัน พอหมดอายุก็กลายเป็นขยะ เข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล

สารพัดสรรพสิ่งที่เกิดจากการซื้อ การขาย การจำหน่าย หรือการทิ้ง เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เห็นคุณค่าของสิ่งของที่หลายคนเรียกว่า ขยะ คือ ทองคำ การรวมกันของขยะนับเป็นอาณาจักรที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตั้งแต่ต้นทางการทิ้ง ซึ่งต้องทำให้คนคิดว่าสิ่งที่ใช้อยู่เป็นประโยชน์รวมถึงวิธีการเก็บอย่างถูกวิธี การรวบรวมอย่างไม่เกะกะ การทำให้รู้คุณค่า รวมถึงการเห็นห่วงโซ่ว่าเมื่อลดปัญหาขยะ สามารถสร้างรายได้ การเข้าสู่อุตสาหกรรมมารีไซเคิล การใช้เฟอร์นิเจอร์ที่รีไซเคิล จนถึงการไม่ทำร้ายสิ่งแวดล้อม

การกำจัดกับของทุกสิ่งอย่างที่เป็นสสาร คือ สิ่งที่ไม่สามารถหายหรือสูญไปได้ ต้องทำให้ทุกคนเกิดความตระหนักจนเป็นวิถีปฏิบัติ แม้ว่าการจัดการขยะเป็นการกำจัดที่ปลายทางแต่หากเป็นการบำบัดต้นเหตุของปัญหาซึ่งต้องรู้ว่าแนวทางไหนที่เหมาะสม แม้ว่าทรัพยากรรีไซเคิลเป็นสินค้าจำเป็นที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมากมาย ขณะเดียวกันถ้าไม่มีทรัพยากรเหล่านี้ก็ต้องมีการทำลายธรรมชาติอย่างมากมายเช่นกัน ได้แก่ การนำทรายมาทำแก้ว การนำต้นไม้มาทำกระดาษ

หากเราต้องมีการทำลายธรรมชาติอย่างมากมาย เช่น การนำทรายมาทำแก้ว การนำต้นไม้มาทำกระดาษ เป็นต้น สิ่งจูงใจเพื่อกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงคือ การทำให้เห็นเป็นรูปธรรมว่าเมื่อเปลี่ยนแล้วจะได้อะไรตอบแทน สิ่งที่ตามของผลตอบแทนคือโอกาสในการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกันเช่น ชุมชนซีโรเวส ขยะเหลือศูนย์ ทุกส่วนมีการศึกษาถึงวิธีการทำให้เกิดประโยชน์ถ้าทำให้เห็นคุณค่าของขยะที่เกิดขึ้น ก็สามารถกำจัดขยะไม่ให้เกิดขึ้นได้เลย

2.2 วิถีคนเล็ก ๆ กับการเปลี่ยนแปลงในโลกใบใหญ่

โดย คุณชาญชัย พิณฑุเสน ประธานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคมและ ประธานมูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์

ความจริงคือ โลกมีการเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงที่มีประโยชน์ต้องดูถึงความสมดุลตัวเรา สังคม สิ่งที่เราอยู่ร่วมด้วย ตัวเรา มองว่าความสัมพันธ์กับตัวเราและสังคม สิ่งแวดล้อมรวมถึงธรรมชาติ รวมถึงสิ่งที่เราสร้างขึ้น ต่างมีความสัมพันธ์กันตลอดทั้งทางบวกและลบ มูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีหน้าที่ช่วยดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้ การรับรู้ เรียนรู้ เพื่อโลกใบนี้ ผู้การเป็นตัวจักรสำคัญ ได้เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้โลกน่าอยู่ เราเชื่อในอนุภาพของสิ่งเล็กๆ จากตรงนี้ถึงดวงดาว

การเด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาวมักจะถูกใจในทางลบ เมื่อทำสิ่งหนึ่งส่งผลสะเทือนถึงหลายสิ่งที่มีผลในการทำลาย แต่ในทางบวกแล้ว มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพและสามารถสร้างเสริมศักยภาพทางบวกให้มากขึ้น การมองโลกเพื่อการอยู่ร่วมกันมากขึ้นในภาวะการณ์ที่ดิ้นรนในปัจจุบัน จุดเริ่มต้นที่ดี คือ สิ่งเล็กๆ คนเล็กๆ หรือ ตัวเราเอง ที่บางครั้งถูกทำให้หลงลืมการนึกถึงตัวเราที่ต้องให้ความสำคัญ ซึ่งก็ยังมีคนเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนคือสิ่งที่สำคัญที่สุด อาจกล่าวได้ว่าคนหนึ่งคนสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมหาศาล แม้เพียงการกระทำเล็กน้อย จุดเล็กๆ ที่สำคัญก็สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนได้ไม่ว่าความคิดนั้นจะแตกต่างเพียงใดก็สามารถเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยโลกได้ เช่น สื่อ ภาพ เพลง ที่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เราได้ตระหนกอย่างเป็นรูปธรรม ดังคำกล่าวที่ว่า

**“หากคนเรายังไม่พร้อม เราคงช่วยคนอื่นไม่ได้
ทำอย่างไรให้เราพร้อม แล้วค่อยเอื้อมต่อคนอื่น ๆ”**

3. จาก “ปัญหา” กลายเป็น “ปัญญา” กับ R ทั้ง 6

การดำเนินชีวิตในทุกสิ่งล้วนต่างเผชิญกับปัญหา การหยุดเด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาวไม่ใช่เรื่องง่ายที่เพียงเกิดแรงบันดาลใจ แต่หากบางครั้งบางคราวก็เกิดการปัญหาที่สร้างปัญญา เสริมกับแรงบันดาลใจให้เกิดพลังของการเปลี่ยนแปลงกว่า 2 พันกว่าปี ที่พระพุทธเจ้าได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาคือสิ่งจำเป็นที่ต้องรู้ ยิ่งรู้ชัดยิ่งดี ปัญญาสิ่งที่มีหรือเป็น ทุกข์เป็นสิ่งที่ต้องรู้ไม่ใช่สิ่งที่ต้องเป็น สุขเป็นสิ่งที่ต้องเป็น จะเกิดสุขก็ต้องใช้ปัญญา **คุณชาญชัย พิณฑุเสน** กล่าวก่อนที่บอกต่ออีกว่า ปัญหาที่กว้างและแคบ ที่สุดคือ คน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นต้องรู้ให้ชัด เพราะสิ่งที่เราเรียกว่าปัญหาจะเปลี่ยนเป็นปัญญา นั่นคือศักยภาพของมนุษย์ที่จะมีได้ แต่ต้องใช้ศักยภาพให้เต็มที่เพื่อความสุขทั้งตัวเอง เพื่อนมนุษย์ สิ่งที่ต้องตระหนัก คือ ความอดทน ซึ่งก็นานนับกว่าสองพันปีที่มีมนุษย์ต้องเผชิญความทน มีอยู่สามประการหากทนได้ก็คือ การข่มสิ่งเหล่านี้ได้ดี อันได้แก่

- การเจ็บไข้ได้ป่วย ที่มีความแตกต่างกัน
- ทนกับงาน เพราะบางสิ่งอยู่ไม่ได้นาน พออยู่ไม่นานก็ไม่เห็นปัญหา
- อารมณ์ของตัวเองและเพื่อนมนุษย์

“เมื่อทุกคนทุกเรื่องต่างต้องเผชิญปัญหาซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติ ของมนุษย์ที่จะต้องพบดังที่ได้”

เห็นว่าเมื่อมีกลางวันต้องมีกลางคืน ในโลกมีทั้งสิ่งที่ทำได้ง่ายและยากเป็นของคู่กัน วงษ์พาณิชย์เองก็ใช้ปัญหาให้เป็นโอกาสในการก่อร่างสร้างตัว สร้างสรรพสิ่งที่เป็นสสาร วงษ์พาณิชย์เลือกทำในสิ่งที่ยากเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมให้กับคนในสังคมจากเรื่องเล็กๆดังเช่น “ชยะ” ที่หลายคนไม่เห็นค่าเห็นเพียงแต่เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาซึ่งอาจลืมนึกไปว่าเกิดจากคนทุกคนร่วมกันสร้างขึ้นมา ดร.สมไทย วงษ์เจริญ ได้นำหลักของ พระพุทธเจ้า ที่ถือว่าเป็นอาจารย์ที่สอนเรื่องการรีไซเคิล สอนวิชาขยะวิทยา หากอิงตามประวัติของพระพุทธเจ้าแล้วพระองค์ท่านได้เสด็จไปที่ป่าช้าชักผ้าห่อศพที่คนธรรมดาเห็นว่าปัญหาของผ้า คือ กลิ่นเหม็น นำมาต้ม มาต้มย้อมสี มาทำให้ไหมมาหมักเป็นจีวร ทำเป็นผ้ารองนั่ง ขาดแล้วมาทำเป็นผ้าขี้ริ้ว ย้อมแล้วนำมาขายกับดินเหนียวมาอด รุ่ย วิชาแห่งการจัดการสิ่งแวดล้อม การซ่อมแซม การใช้ซ้ำ การดัดแปลง แก้ไข เกิดมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ความรับผิดชอบ การสร้างความตระหนัก เกิดขึ้นมาตั้งแต่ 2500 กว่าปีมาแล้วในต้นแบบหลักการจัดการปัญหา มลพิษ ชยะ ผมใช้อริยสัจสี่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค หาสิ่งที่เป็นสาเหตุ สิ่งที่เป็นทุกข์ เช่น การบริหารจัดการมลพิษ ผลสำเร็จของการจัดการกับวัสดุเหลือใช้ทางสุดท้ายคือ อริยสัจสี่ รวมถึงวิธีการเกิดการมีส่วนร่วม ทำอย่างไรไม่ใช่แค่เพียงตัวเราอย่างเดียว ทำอย่างไรที่จะสามารถกระจายความรู้สู่คนอื่นและสร้างการมีส่วนร่วมให้เป็นพลังจากคนที่มีความรู้ความสามารถ 6 Rs ที่เป็นองค์ความรู้มาแต่สมัยบรรพกาล ดร.สมไทยได้นำมาใช้และทำให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและทำได้

จุดสำคัญคือการทำงานร่วมกันแบบเครือข่าย เพียงแค่หนึ่งคนทำคงไม่สามารถช่วยเพียงแค่องค์ความรู้และวิธีการลงมือทำอย่างเดียวกันก็ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ปัญหาโลกร้อนก็เช่นเดียวกันที่ เป็นหน้าที่ที่ทุกคนต่างต้องร่วมมือกัน สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่ **คุณสินชัย เทียนศิริ** ผู้ดำเนินรายการได้สมทบและเสริมต่อ คือ ความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง ในวิถีของคนในสังคมบนความแตกต่างไม่ใช่ข้อจำกัด แต่คือสิ่งที่เรียนรู้และสร้างภูมิคุ้มกันต่อความแตกแยกในสังคมไทย ซึ่งยังมีเป้าหมายร่วมกัน

4. กระบวนการ : ระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 6Rs กับสิ่งแวดล้อม

กระบวนการพัฒนาโครงการ สู้การช่วยกันแก้ปัญหาโลกร้อนด้วยเครื่องมือที่มีในองค์กร เช่น 6 Rs ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่พัฒนาความคิดสู่การลงมือปฏิบัติ บางองค์กรไม่ได้ทำครบทั้ง 6 บางองค์กรเกิน 6 ประสบการณ์การลงมือทำนำสู่การแลกเปลี่ยนการปฏิบัติแม้เพียงเล็กน้อยแต่ก็ยิ่งใหญ่ และเป็นระบบรวมถึงสิ่งที่จะนำสิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนไปใช้หลังจากการพบเจอกัน(เอกสารแนบที่ 1.2)

- ตัวแทนจากบริษัท เอเชีย พลัสซัน นำเสนอการคัดแยกขยะในโรงงานและกิจกรรมปลูกป่า

ที่ได้ทำร่วมกับพันธมิตร แอม 7 Rs ที่เป็นเครื่องมือปฏิบัติกับมุมมองว่า ขยะที่เกิดขึ้นมาจากไหน โดยหลักการคือการลดที่ต้นทาง แต่จริงแล้วไม่ได้ผลเราจึงย้อนถึงขยะแล้วค่อยย้อนไปสู่ต้น

ทางอีกครั้ง สิ่งที่ทำอันดับแรก คือ Refues การปฏิเสธ ถ้าไม่ได้ก็ รีตวิลงมา ถ้ารีตวิไม่ได้ ก็จะเป็นรีฟิวเต็มเอา ต่อมาก็รีเฟลสกับบริษัทที่เราติดต่อ ถ้าไม่ได้ก็รีชูช ส่งสู่การรีแพร์ สุดท้ายคือรีไซเคิล ที่คิดเป็นอันดับสุดท้ายเพราะมันจะมีกระบวนการ มีมลพิษที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย จุดแรกเริ่มจากจุดจากการบริโภคอาหารเป็นแรกเริ่มของการแยกขยะ ปลูกฝังแล้วขยายสู่ด้านนอก อีกกิจกรรมหนึ่งคือ การปลูกป่า ร่วมกับพันธมิตรเครือข่ายร่วมกันขยายวงการปลูกป่า จากเครือข่ายมีหลายองค์กร เช่น บริษัท เอ็นจีโอ ทำสิ่งที่แตกต่างกันหลากหลาย ทุกคนพยายามหาทางและยุทธศาสตร์ให้ทำในสิ่งที่สามารถทำได้ เพราะความแตกต่างของธุรกิจก็มีผลกระทบที่แตกต่างกันไป

- SCG มี R อีกตัวคือ รีฟีนิส เมื่อ 2547 ได้รับความรู้จากนาโกย่า 3Rs คือ รีตวิ รีฟิวส์ รีฟีนิส

ทำอย่างไรให้มีการเพิ่มผลผลิต ต้องมีการพัฒนา ส่วนคำถามที่สอง คือ เรามีการปลูกป่า,กรีนโพลีเคียวเมนต์ ,Zero West ,โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน

- ลีการช่าง ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการซ่อมรถยนต์ บอกกล่าวกับเราที่ว่าส่วนใหญ่ใช้รีไซเคิล

และรีชูช ตอนนี้นำกำลังทำเรื่องประหยัดพลังงาน และการเรียนรู้รูปแบบใหม่ การสนับสนุนเรื่องโซล่าเซลล์

- KTC มีโครงการที่ร่วมกันพัฒนา สิ่ง que คิดถึงเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสิ่งง่ายๆ ที่ให้ความสนใจ ,น้ำ EM ,ชีวภาพ,การรณรงค์เรื่องการประหยัดพลังงาน การนำกลับมาใช้อีก,การแยกขยะ เป็นต้น บริษัทเล็กๆทำสิ่งเล็กๆที่สามารถทำ CSR ได้(อ่านเพิ่มเติมในเอกสารแนบที่ 1)

5. กระบวนการ : เข้มทิศสู่ความสำเร็จและ Ameba Model

เครื่องมือของการแพร่กระจาย มักมีอยู่หลายเครื่องหลานสิ่งอย่าง อะมีบาเป็นเครื่องมือหนึ่งที่แอดคินสันได้กล่าวถึงใน 3 คือ

- Compass ฐานที่คิดภาพรวมเชื่อมโยง สู่ความยั่งยืน มองสี่ด้าน ทิศเหนือ คือ ธรรมชาติ ทิศตะวันออก คือ เศรษฐกิจ และด้านสังคม และชีวิตความเป็นอยู่ มองว่ากลุ่มไหนถนัดด้านธรรมชาติก็เป็นระบบนิเวศ ถ้าเศรษฐกิจก็เน้นถึงเรื่องนวัตกรรมตัวเลข อีกมุมคือสังคมคือโครงสร้าง การบริการ โครงการชีวิตความเป็นอยู่ ส่วน well being เน้นปัจเจก เช่น สุขภาพ กินดีมีสุข ที่ตัวบุคคล ระดับการศึกษา ในวิถีชีวิตปัจจุบัน เมื่อนำ 4 ตัวนี้ นำมาวิเคราะห์แผนให้ครบสี่ด้าน ซึ่งต้องมองให้ครบเพื่อดูความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน เป็นตัววิเคราะห์พื้นฐาน ณ สถานการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างไรอะไรดีอยู่แล้ว แนวโน้มในอนาคต ปัญหา สิ่งดีที่จะเกิดขึ้น เป็นพื้นฐานที่จะนำสู่ปิรามิด (pyramid) จากวิเคราะห์พื้นฐานแล้ว สร้างสรรค์ตัวชีวิตจากตัววิเคราะห์ เพื่อดูอนาคต แนวโน้มในอนาคต ที่อยากเห็น ตัวชีวิตที่ดีที่ดี คือ รูปธรรม เห็นภาพชัดเจน สะท้อนแนวโน้มได้ จากนั้นนำตัวชีวิตมาหาระบบ เมื่อได้ระบบเราจะหาจุดพลิกผันเพื่อได้จุดเปลี่ยนแปลง เอาจุดเปลี่ยนเพื่อได้นวัตกรรมในด้านของเรา ซึ่งเราจะเห็นภาพการเชื่อมโยง

ระหว่างกัน นำไปใช้ในงานเพื่อหาจุดร่วมในหน่วยงานที่แต่ละหน่วยงานจะสามารถนำไปทำต่อได้ แต่ละส่วนจะวิเคราะห์งานที่ได้สัมผัส แต่ละด้านจะคิดในมุมของตัวเอง สุดท้ายจากฐานสู่จุดร่วมที่ได้จากการพัฒนา คือ ข้อตกลงที่ได้ และเห็นภาพรวมที่ได้จากการแลกเปลี่ยน

- เด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาว กับเรื่องนี้มันสามารถคิดให้ครบด้าน พีรามิดคือ สิ่งที่ทุกคนทำสู่เป้าหมายที่ยั่งยืน และยังสามารถทำสู่เป้าหมายส่วนตัวได้อยู่ นำไปใช้ได้ซึ่งหลักแล้วไม่ต่างกับการวางแผน แต่ต่างกันเพียงแค่ว่า มีการเชื่อมโยง ซึ่งต้องมีการแลกเปลี่ยนตัวชีวิตว่าสัมพันธ์เกี่ยวกับส่วนอื่นส่วนใดอีกบ้าง ทำให้จุดเชื่อมโยงของตัวเองร้อยกับคนอื่น ๆ ได้มาก เข้าไปวิเคราะห์ร่วมกับฝ่ายอื่น ๆ ตลอด จะทำให้งานที่ออกมาคือ การแก้ปัญหาจากรากของมัน
- Ameba เป็นการแพร่กระจายแนวคิด หรือ นวัตกรรมใหม่ในสังคมเหมือนกับอะมีบา ในแต่ละวันมีสิ่งใหม่ๆเกิดขึ้นในสังคม เช่น การแต่งตัว แฟชั่นทรงผม แนวคิดใหม่หรือนวัตกรรมอาจจะไม่ใช่รูปธรรมอย่างเดียว แต่อาจรวมถึงนามธรรม หรือแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงก็ไม่ใช่ของใหม่ เมื่อในหลวงนำกลับมาแล้วถึงจึงกลายเป็นสิ่งใหม่ในสังคม สิ่งใหม่เกิดขึ้น เช่น 6 Rs จากองค์กรต่างๆ หรือจากที่ได้เพิ่มเติมจากองค์กรอื่นๆ แล้วเรานำสิ่งนั้นมาใช้ หากแสดงเป็นกราฟแล้ว(ประกอบเส้นกราฟ) เมื่อออกตัว/การเผยแพร่ จะสูงขึ้นซึ่งขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่จำนวนคน
- นวัตกรรมจะถูกยอมรับก็ต่อเมื่อ มันเป็นที่ดีกว่ามีอยู่เดิม เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือ บางคนไม่ได้ใช้เลย แต่วันหนึ่งมีความจำเป็นในการติดต่อทำให้สิ่งนั้นดีกว่าจึงเกิดการยอมรับ และไม่ซับซ้อน เป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ง่าย สามารถเป็นสิ่งที่ทดลองใช้ได้ ตรงกับความต้องการ

โครงสร้างของอะมีบา(เทียบกับสังคมหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง)

ก. นวัตกรรม(innovator) เจ้าความคิด / 6 Rs มีเจ้าความคิด เดอะเนทเวิร์คไม่ได้เป็นเจ้าของความคิด

ข. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง(Change agent) บางสถานการณ์คนหนึ่งๆ สามารถเป็นทั้ง นวัตกรรมและผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้

ค. แนวนร่วม(Tranformer)การแพร่กระจายนวัตกรรมต้องอาศัยแนวนร่วม เช่น ผู้เข้าร่วมสัมมนาเดอะเนทเวิร์ค

ง. ต่อต้าน(reactionist) คนละพวกกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง หากอยากทำงานให้สำเร็จไม่ต้องสนใจกลุ่มต่อต้าน สนใจได้แต่ไม่ปะทะ ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนถ้ามีน้อยกว่าเราไม่สนใจ หรือหาทางให้กลุ่มนี้วุ่นกับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งโดยไม่เกี่ยวกับเรา

จ. กลุ่มมองโลกด้านลบ เป็นกลุ่มที่ทำแต่ไม่สำเร็จจึงเกิดความท้อแต่ไม่มีพฤติกรรมต่อต้าน

จ. กลุ่มคนส่วนมาก พร้อมทั้งจะเปลี่ยนและรับในสิ่งใหม่ซึ่งจะต้องเห็นตัวอย่าง จากแนวร่วมก่อน เช่น ดารากับวัยรุ่นในการเปลี่ยนทรงผม ผู้หญิงที่เห็นดาราทำก็อยาก ทำตาม ถ้าเทียบกับทรงผม คนที่เป็น innovator คือ ช่างผม แต่ change agent ผู้ พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแล้วบอกต่อแบบปากต่อปาก แต่ถ้าเป็นเพียงนางแบบผมก็เป็น แนว ร่วม วัยรุ่นก็จะเป็นพวกกลุ่มคนส่วนมาก

ข. กลุ่มล้าหลัง พวกที่เปลี่ยนยาก ยึดมั่นในความคิด สามารถเปลี่ยนได้แต่จะช้า กว่าคนอื่น เช่นบริษัทที่ทำ CSR ที่เป็นผู้นำเข้ามา แต่มีบางบริษัทยังไม่ทำ เพราะยังไม่ เห็นว่าคืออะไร หรือพนักงานหรือจุดเกี่ยวกับงบประมาณ จึงทำให้ยังไม่เกิด แต่หาก ได้รับความรู้แล้วนำไปปรับใช้ จากคนล้าหลังกลายเป็นคนส่วนใหญ่ จนบางบริษัทเป็น ผู้ นำการเปลี่ยนแปลง หรือ ผู้นำความคิด

ค. กลุ่มคนใจใจดำ เช่น กลุ่มสื่อ ช่วยผลักดันและกระจายให้คนทั่วไปยอมรับ รวมถึงการเข้ามาเป็นแนวร่วม

ง. กลุ่มผู้ทรงศีล นักปราชญ์ นักวิชาการ คือ ผู้ใหญ่ในสังคม คนที่ถูกเคารพ ท่าน เป็นผู้พูดสิ่งที่ตรงกับเรา เช่น อ.ประเวศ คือ คนที่เคารพ อาจารย์พูดส่งเสริมเรื่อง 6Rs เราก็จะเข้าเป็นแนวร่วมตาม หรือท่านพูดขัดแย้งก็อาจจะเป็นประเด็น อุปสรรค เกี่ยวกับสิ่งใหม่ๆได้

จากที่กล่าวเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์เพื่อนำไปวิเคราะห์ในการขับเคลื่อนสิ่งใหม่ ว่าใคร เหมาะสมอย่างไร จะพัฒนาจะกระจายในองค์กรได้อย่างไร เมื่อกระจายแล้วเราอยากเห็น ภาพรวมเชื่อมโยงเราจะได้กลับมาพบกันอีกครั้ง เพื่อหาบทเรียนร่วมกัน การจะเห็นตัวอะมีบา ได้ดีก็ต้องประกอบกับบทบาทสมมติ

แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับอะมีบา

- การทำงานของเต็ดตรา แพ็ค ของโครงการกล่องนมกับโรงเรียน กลุ่มต่อต้านจะมีหรือไม่ ? อาจจะมีอาจารย์ใหญ่ซึ่งสามารถเป็นกลุ่มต่อต้านหรืออาจจะเป็น innovator ด้านอื่น อยู่ แต่ถ้ามองผลของโครงการแล้ว กล่องนมที่ได้นำไปทำเป็นอย่างอื่น ดังนั้น กลุ่ม ต่อต้าน อาจจะเป็นซัพพลายเออร์เกี่ยวกับกลุ่มอุตสาหกรรมพลาสติก , กลุ่มผลิตไม้อัด อุตสาหกรรมเกี่ยวกับไม้ ในแต่ละที่ มีคนต่อต้านได้หลายกลุ่มสำหรับการผลิตหรือ แนวคิดใหม่
- กลุ่มต่อต้านในกรณีกล่องนม ครูใหญ่ยังขาดความรู้ ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มล้าหลังเพียงเค้า ไม่รู้ แต่ได้ความรู้ อาจจะเป็นผู้สนับสนุนได้ ? คนหนึ่งคนสามารถเป็นได้ทุกบทบาท หรือ ต้องมี Change Agent เข้าไปมีบทบาทเสริมกระตุ้นได้ ปกติแล้วจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกช่าง พูด
- ในสังคมไทยเกี่ยวกับเรื่องของนวัตกรรมต้องใช้วิทยาศาสตร์ เพราะแนวคิดไม่ใช่ นวัตกรรม นวัตกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร สังคมสิ่งที่ต้องทำเหมือนกัน แต่บทบาท Change Agent จะทำให้เห็นนวัตกรรมใหม่ แต่ต้องปรับตัวเพราะต้องเชื่อมโยง

วัฒนธรรมของเรา แนวคิดซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ Change Agent ต้องให้ความสำคัญและมีอำนาจ ส่วนกลุ่มแนวร่วมจะคอยยอมรับในสิ่งที่เห็นภาพชัดเจน มีตัวอย่าง กลุ่มต่อต้านก็มีพลังเหมือนกัน เช่น สถานการณ์การเมืองปัจจุบัน รัฐบาลเป็นต่อต้านพันธมิตรเป็นเจ้าของความคิด แต่อีกมุมมองจะมองว่ารัฐบาลเป็น innovator ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะเปลี่ยนแปลงทบทวนขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสังคมนั้น

- อะมีบา ใช้กับสถานการณ์หนึ่ง กับโครงการหนึ่ง ไม่มีคำตอบเดียว เช่น เรื่อง 6Rs เราจะชวนกันทำ ซึ่งเรานำมาวิเคราะห์ว่าตัวไหนเป็นตัวนำในองค์กรของเรา เราจะทำให้คนทั้งองค์กรเดินตามโครงการขององค์กร

แลกเปลี่ยนการจัดเวทีสัมมนาเดอะเนทเวิร์ค 2/51 สสะท้อนจากความคาดหวังและสิ่งที่ได้ (เอกสารประกอบ 1.1)

- สิ่งที่ได้ คือ ได้รู้จัก CSR ซึ่งต้องติดตามและทำความเข้าใจเพิ่มเติม
- ได้รู้ว่าแต่ละองค์กรทำอะไร บางอย่างปรับใช้ได้ในองค์กรของตัวเอง
- นำเสนอการจัดกิจกรรมการปลูกป่า ชุมชนสิ่งแวดล้อม ที่มูลนิธิกองทุนไทย วันนี้ได้ประโยชน์คือ ได้รับรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าของการทำ CSR ของฝั่งธุรกิจ
- มีหลายอย่างน่าจะใช้ในองค์กรได้ เช่น เรื่องรีไซเคิลกับเยาวชน รูปแบบของงานวันนี้ อยากให้วิทยากรพูดรวบรัด กระชับ อยากทำกิจกรรมมากกว่า เพิ่มเวลาของกิจกรรม อยากให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมากขึ้น

1. การสัมมนาในครั้งนี้จะสามารถนำมาใช้กับธุรกิจขององค์กรและจะสามารถนำเสนอให้กับกลุ่มลูกค้าขององค์กรได้
2. ความรู้ กิจกรรม+โครงการดี ๆ ที่เหมาะสมกับแต่ละองค์กร การสร้าง Network ระหว่างสถาบันการศึกษา กับธุรกิจ เปิดโลกทัศน์ใหม่ๆ จากวิทยากรผู้มีประสบการณ์ตรง
3. ต้องการเปิดโลกทัศน์ใหม่เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาองค์กรหรือช่วยเหลือสังคม
4. นำประโยชน์+ความรู้ที่สัมมนาในวันนี้ไปใช้กับองค์กรและกับตนเองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น
5. เห็นโครงการความร่วมมือของเครือข่ายรัฐ/เอกชน/ประชาชนเพื่อช่วยลด/แก้ปัญหาโลกร้อน
6. ได้รับความรู้ข้อมูลเพิ่มเติม ตลอดจนแนวคิดใหม่ๆ เพื่อที่อาจจะเป็นประโยชน์สำหรับให้ความรู้แก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้มีโอกาสเข้าร่วมงานนี้
7. เป็นการปลูกฝังที่ดีที่ได้เห็น พวกเราทุกคนร่วมมือกันเพื่อช่วยกันพัฒนาซึ่งหวังว่าการสัมมนาครั้งนี้จะทำให้เกิด idea ใหม่ ๆ เพื่อไปพัฒนาช่วยเหลือสังคมต่อไป
8. รู้จักวิธีดูแลช่วยเหลือว่าเราสามารถช่วยลดโลกร้อนได้อย่างไรบ้าง
9. แนวทางใหม่ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรของตัวเองและเปิดโลกทัศน์ของตนเองให้กว้างมากขึ้น
10. ทุกคนที่ได้รับฟังข้อมูลต่างๆ สามารถนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังและสม่ำเสมอพร้อมทั้งเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ได้รับรู้และรับฟังออกไปให้บุคคลภายนอกทุกคนที่ยังไม่ได้มีโอกาสรับรู้และรับฟังได้รับรู้และสามารถนำไปปฏิบัติได้เช่นเดียวกัน
11. มารับรู้ข้อมูลข่าวสาร มารู้อีก CSRI และ The NETWORK ว่าทำอะไร เรามีส่วนร่วมได้อย่างไรบ้าง
12. ชยะในโลกน้อยลง โดยเฉพาะชยะริมแม่น้ำ เจ้าพระยา และการปล่อยน้ำเสียลงน้ำจากโรงงานอุตสาหกรรม
13. ได้รู้จัก CSR ว่าคืออะไร สามารถช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไร
14. ได้รู้จักเครือข่ายขององค์กรต่างๆ ที่ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
15. สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันแต่ทุกวันนี้ทุกคนที่จ้ะรู้บ้างแล้วแต่ในการกระทำแต่ละอย่างเป็นนิสัยไปแล้วแต่มาเข้าร่วมโครงการครั้งนี้หวังว่าคงนำไปปรับปรุงให้เป็นนิสัย
16. ต้องหาพันธมิตรเพื่อร่วมทำกิจกรรม CSR
17. ต้องการความรู้เพิ่มเติมเพื่อใช้ในองค์การด้านกำจัดขยะ
18. นำความรู้และประสบการณ์ไปแบ่งปันให้คนรอบตัว ดำเนินกิจกรรมทำให้โลกเย็นมีสุข
19. จะได้แนวคิด ไอเดียความรู้ใหม่ๆ รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดภาวะโลกร้อน(และนำเอาหลักการ 6Rs ไปใช้ในชีวิตประจำวันรวมทั้งในที่ทำงาน)
20. จะได้แนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับหัวข้อสัมมนาที่จะสามารถนำไปใช้ลงมือปฏิบัติได้
21. ความรู้และทราบถึงวิธีการทำ 6Rs ที่ปฏิบัติได้จริงทั้งในองค์กรและการขยายผลไปสู่โครงการ CSR และโครงการพัฒนาชุมชน

1. องค์กรของท่านได้นำ 6 Rs ไปใช้แล้วหรือยัง อย่างไรบ้าง

6 Rs และ R ที่ใช้ในองค์กรและชีวิตประจำวัน	ตัวอย่าง
Reuse	นำกระดาษมาใช้ 2 หน้า, ฤกษ์ใช้ซ้ำ, นำกระดาษที่ใช้แล้วหน้าเดียวนำหน้าที่เหลือมาใช้ในการพิมพ์งานภายในหรือการใช้ถ่ายเอกสารและการรับ fax,
Refuse	การปฏิเสธ
Recycle	แยกขยะ, ฤกษ์พลาสติก, ฤกษ์ผ้า, ขวดแก๊สลอนน้ำยาทำความสะอาด, ขวดน้ำ
Repair	ของใดเสียสามารถซ่อมได้ก็ซ่อม, คอมพิวเตอร์มือสอง
Reduce	ประหยัดไฟและน้ำ, ลดพลังงาน, ลดใช้กระดาษในการทำข้อสอบ, ใช้ E-mail แทนการส่งจดหมายด้วยกระดาษ
Replace	หลอดประหยัดไฟ, กระเบื้องใยหิน-โพลีเมอร์เยื่อไม้แทน
Remain	จัดซื้อเลือกของดีใช้นาน ราคาถูก, ใช้งานอย่างถูกวิธี
Replenish	Reuse + Reduce
Refill	เติมหมึกปริ้นในตลับหมึกเก่า

2. องค์กรของท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมอย่างไร มากน้อยแค่ไหน

- เนื่องจากเป็นสถาบันการศึกษาที่เน้นเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็น Green KU มีต้นไม้ใช้จักรยาน ลดการใช้พลาสติก สอนนิสิตให้มีคุณธรรมจริยธรรม
- มีส่วนร่วม โดย การจัดการ Minimize Waste , การจัดระบบ ISO 14001 , Energy Saving, จัดทำ Biodiversity
- สร้างกิจกรรมทั่วภายในองค์กร ส่วนภายนอกร่วมมือกับเครือข่าย เช่น Supplies เพื่อสังคม
- จัด campaign ประกวดสาขาร่มรื่น ประกวด การลดใช้พลังงาน
- ปลุกป่าชายเลน, ป่าบก ชวนพันธมิตร
- การรักษาสภาพต้นน้ำ-สร้างฝายชะลอน้ำ
- การแยกขยะ Zero waste to beautiful
- โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน-EMS for SMEs

- ร่วมกับกทม.ดำเนินโครงการคัดแยกขยะ โดยการจัดวางถังขยะคัดแยก 4 ถังที่หน้าร้าน 7-11 จำนวน 110 สาขา
- ร่วมกันเทศบาลเมืองพิษณุโลก จัดโครงการคัดแยกขยะ ปัจจุบันดำเนินการได้แล้ว 30 สาขา
- พนักงานร้านรณรงค์ให้ลูกค้าที่ซื้อของชิ้นเล็กงดรับถุง
- ปิดไฟหน้าร้านไต่กันสาด ร้านที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในที่มืด
- ร้านสาขาเปิดใหม่จะติดตั้งเครื่องปรับอากาศเบอร์ 5 Air Double Cool ซึ่งจะประหยัดลง 50%
- รณรงค์ให้พนักงานช่วยกันประหยัดพลังงาน โดยปิดไฟช่วงพักกลางวัน ปิดหน้าจอบคอมพิวเตอร์เมื่อไม่ใช้พนักงาน
- ทำโครงการบริจาคถุงพลาสติกใช้แล้ว เพื่อนำถุงพลาสติกที่ได้รับไปสู่กระบวนการ Re-cycle
- มีส่วนร่วมในการบริจาคกล่องนม+กระดาษ
- แยกขยะก่อนทิ้ง
- จัดระบบไฟสีในการทำงานที่ไม่จำเป็นออกทิ้ง
- เป็นบริษัทที่ดูแลทางด้านความสะอาด ดังนั้นน้ำยาที่ใช้จึงเป็นน้ำยาที่รักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายมลภาวะ ช่วยบำบัดสารเคมีไม่ให้ตกค้าง
- การให้ความรู้เกษตรกรเกี่ยวกับผลเสียของปุ๋ยเคมี ตลอดจนการจัดทำธนาคารต้นไม้ เป็นต้น
- การนำน้ำ EM มาใช้ในองค์กร เช่น การทำความสะอาด เช็ดกระจก และการใช้รดน้ำต้นไม้

3. หลังกลับไปจะไปประยุกต์ใช้อย่างไรบ้าง

- ทำมันอย่างจริงจัง ทำให้เป็นแบบอย่าง และ เอาไปใช้ที่บ้าน ในโรงเรียนลูก
- ได้รับข้อมูลดี ๆ เกี่ยวกับโครงการ CSR ที่บริษัทต่าง ๆ ทำ ซึ่งบางโครงการมีความน่าสนใจ และคิดว่าน่าจะกลับไปพิจารณาใช้ให้เหมาะสมกับองค์กรของตนเอง
- นำ CSR มาปรับใช้ในการทำให้บุคลากรในองค์กรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น, สิ่งแวดล้อมดีขึ้นแล้ว เมื่อบุคลากรในองค์กรดีแล้ว สิ่งที่ทำจะขยายไปสู่สังคมภายนอกโดยบุคลากรเหล่านั้นเอง ซึ่งผลที่คาดคิดว่าน่าจะยั่งยืน
- จะนำไปพัฒนาการทำ CSR ขององค์กรด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งยังอยู่ในระยะเบื้องต้นอาจเน้นที่การปลูกป่า หรือการลดใช้พลังงาน
- นำความรู้ไปปรับปรุงการแยกขยะให้เกิดผลดียิ่งขึ้นและสร้างจิตสำนึกในการดูแลโลกของเพื่อนพนักงาน
- เป็นแรงกระตุ้นว่าทุกเรื่องต้องเริ่มต้นจากคนกลุ่มเล็ก ๆ และมุ่งมั่นทำให้เกิดผลสำเร็จ เหมือนกับตัวอย่างใน VCD ของอาจารย์ชาญชัย
- ทำสิ่งที่ทำอยู่ให้แข็งแรง(ประสิทธิภาพ)และยั่งยืน(ประสิทธิผล)

- นำแนวคิดที่ได้มาประยุกต์ใช้ต่อยอดเดิม ซึ่งมีหลายๆอย่างที่น่าสนใจในการที่ช่วยเหลือหรือพัฒนาสังคม
- นำไปทำให้มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นในองค์กร
- นำไปสื่อสารให้กับพนักงานในองค์กรให้รับรู้และเข้าใจเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างถูกต้อง
- การแยกประเภทของวัสดุที่ใช้แล้วเพื่อสร้างประโยชน์ที่แตกต่างกันต่อไป
- การนำความคิดที่จะพัฒนา/ปรับปรุง สิ่งที่เป็นปัจจุบันให้เป็นอนาคต
- ลดการใช้ถุงพลาสติกหรือการใช้พัสดุที่เป็นพลาสติกหรือโฟม
- นำไปพัฒนาทั้งภายในและนอกองค์กร
- ชยะที่ไม่ใช่ชยะแต่เป็นสิ่งเหลือใช้ คือ สิ่งของทุกสิ่งที่ไม่ใช้แล้วในบริษัท จะสามารถแปรเปลี่ยนเป็น เครื่องมือหรือวัสดุอื่น ๆ ในการทำงานได้ รวมถึงสามารถแปรเปลี่ยนเป็นทุนได้
- รู้จักการรณรงค์การประหยัดการพัฒนาเพื่ออะไรซึ่งไม่ใช่เพื่อใครแต่ถ้าเราเริ่มเพื่อตัวเองก่อนทุกๆคนจะพัฒนาเพื่อสังคม
- ทำการแยกชยะ โดยแบ่งเป็นช่อง เช่น กล่อง โลหะ พลาสติก และถ้าชยะอันไหนนำไปจำหน่ายได้ก็จะไปจำหน่ายนำเงินไปช่วยเหลือมูลนิธิต่างๆ
- การนำประสบการณ์ของวงจรกระดาษไปปรับใช้
- ได้รับความรู้ เรื่องประสบการณ์ ธุรกิจที่แตกต่างและสามารถนำไปใช้ได้
- กิจกรรมเพื่อสังคมและเพื่อนใหม่
- เห็นด้วยกับขบวนการ 6Rs ซึ่งทางองค์กรของเราก็กำลังดำเนินการอยู่และจะทำต่อไปพร้อมทั้งพยายามพัฒนาให้มีการใช้ 6Rs ให้มากขึ้นในทุกๆ แผนก รวมทั้งเห็นด้วยและสนับสนุนให้เพิ่มอีก 2 R คือ Refusied and Refill
- สามารถนำไปรณรงค์เพื่อพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
- ปลุกจิตสำนึกให้พนักงานทุกท่านรู้จักและใส่ใจในสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น
- มีกำลังใจมากขึ้นที่จะพัฒนางานที่กำลังทำอยู่ มองเห็นว่าชยะเป็นเงินที่แท้จริงก็จะเก็บทุกอย่างขายและประหยัดพลังงานมากยิ่งขึ้น งดการใช้รถยนต์ ปิดแอร์ ปิดไฟฟ้าที่ไม่ใช้
- หาวิธีให้ความรู้เพื่อให้พนักงานตระหนักเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากปัญหาต่างๆ
- การรณรงค์การจัดทำที่ใส่ชยะนำไปขายเพื่อให้เป็นรายได้พนักงาน
- การลดปริมาณชยะ
- การปลุกจิตสำนึกประหยัดพลังงาน
- พี่ให้น้อง เก้าของพี่ใหม่ของน้อง
- มีหลายๆไอเดียดีๆที่ทางบริษัทเองยังไม่ได้ทำ และก็เป็นสิ่งที่คิดว่าทำได้ไม่ยากจนเกินไปก็จํานำไปให้ความรู้และปฏิบัติกันใน office อาทิเช่น การปิดไฟ การใช้พลังงานทดแทนเหล่านี้ เป็นต้น

- คาดว่าจะศึกษา CSR เพิ่มขึ้นแล้วนำไปแนะนำผู้ประกอบการ SME นอกเหนือจากการดำเนินธุรกิจเพื่อผลกำไรแล้ว ในการอยู่ในตลาดอย่างยั่งยืนหรือยาวนาน ควรต้องริเริ่มทำ CSR เพื่อพัฒนาองค์กรเล็กๆ ของตัวเองและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในสังคมด้วย
- จะเพิ่มความตั้งใจการทำ 6Rs และเริ่มชักชวนให้เพื่อนร่วมอาชีพทำมากขึ้น พร้อมกับร่วมมือกับองค์กรอื่น เช่น ปลูกป่า สร้างฝายน้ำ เป็นต้น
- นำความรู้ไปใช้ในบริษัทและครอบครัว
- เผยแพร่ความรู้ที่ได้กับผู้อื่น
- กิจกรรมสำหรับพนักงาน เพื่อสร้างความเข้าใจด้านการประหยัดและอนุรักษ์
- นำแนวคิดของแต่ละท่านไปปลูกฝัง ให้กับพนักงานของเราให้มากขึ้นและจะนำแนวทางที่ได้ไปใช้ถึงลูกค้าของเราด้วย
- พยายามทำ CSR in process มากขึ้น
- Zero Waste
- ได้รับรู้เพิ่มเติมว่าทุกอย่างสามารถ recycle ได้
- คนทุกคนสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้ในการทำงาน

12.30-13.00	ลงทะเบียน
13.00-13.15	กล่าวเปิดงาน เสวนา The NETWORK ครั้งที่ 2/2551 โดย คุณหญิงชดช้อย โสภณพนิช นายกสมาคมสร้างสรรค์ไทย
13.15-14.45	“หยุดสะท้อนถึงดวงดาว...ด้วยพลังชุมชนร่วมกำจัดขยะเหลือศูนย์” โดย ดร.สมไทย วงษ์เจริญ จาก วงษ์พาณิชย์ “บริโภค...ความงาม....รักษั้ธรรมชาติและดวงดาว” โดยคุณชาญชัย พิณฑุเสน ประธานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน (เดอะเนทเวิร์ค) และประธานมูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์ ดำเนินรายการโดย คุณสินชัย เทียนศิริ ผู้จัดการฝ่ายสิ่งแวดล้อม บริษัทเต็ดตรา แพ้ค (ไทย) จำกัด
14.45-17.30	Mini Workshop การพัฒนาโครงการด้านสิ่งแวดล้อม: <ul style="list-style-type: none"> • เข้มทิศค้นหาโครงการที่เหมาะสมกับองค์กรของเรา • รู้เขารู้เราบ่อยครั้งชนะบ่อยครั้ง ด้วย Ameba model โดยทีมงานบริษัท กล่องวิเศษ จำกัด
17.30-18.00	แลกเปลี่ยน-ถามตอบ สรุปรเวที

ภาคองค์กรธุรกิจ

1. Asian Honda Motor Co.,Ltd
2. ธนาคารเกียรตินาคิน
3. บริษัท เต็ดตรา แพ้ค(ไทย) จำกัด
4. วงษ์พาณิชย์ กรุ๊ป
5. บมจ.แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเม้นท์
6. บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด(มหาชน)
7. บริษัท เซอร์วิสเซ่ โฟกัส จำกัด
8. บริษัท ดิทโต้ (ประเทศไทย) จำกัด
9. บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด(มหาชน)
10. บริษัท แพนด้า จิวเวอรี่ จำกัด(มหาชน)
11. บริษัท เอเชีย ฟริชชั่น จำกัด
12. บริษัท แอล.เอ็น.ที.เอ็น จำกัด
13. บริษัท โกลบอล เทเลมาร์เก็ตติ้ง แมเนจเม้นท์ จำกัด
14. บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนลคอนเน็คเทรต จำกัด
15. บริษัท บางกอกเนตวิเย่ (ไทยแลนด์) จำกัด
16. บริษัท เอ็ดเน็ท จำกัด
17. บริษัท ฟีอาร์ แอนด์ แอสโซซิเอต จำกัด
18. โรงแรม บันยันทรี จำกัด
19. สยามอุตสาหกรรมและการผลิต
20. ห้างหุ้นส่วน ลีการช่าง
21. บริษัท เอ็กซ์คลูซีฟ เกรท จำกัด
22. บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด
23. บริษัท KTC จำกัด
24. บริษัท มายแบรนต์ เอเจนซี่ จำกัด

หน่วยงานภาคประชาสังคมและการศึกษา

1. Caux Round Table
2. Kenan Institute Asia
3. Sustainability Asia
4. World Bank
5. สมาคมสร้างสรรค์ไทย
6. World Vision Foundation of Thailand

7. โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม CSR
8. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
9. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10. มูลนิธิกองทุนไทย
11. สถาบันการประกอบการเพื่อสังคม(Social Entrepreneurship Institute : SET)
12. สถาบันภูมิปัญญาสร้างสรรค์
13. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา
14. สถาบันสิ่งแวดล้อมสต็อกโฮล์ม ภาคพื้นเอเชีย
15. สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน
16. สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย
17. บ้านจิตอาสา มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย
18. มูลนิธิเพื่อนหญิง
19. มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย
20. เครือข่ายพลังงานและนิเวศวิทยาลุ่มน้ำโขง
21. มูลนิธิเสถียร โกเศศ-นาคะประทีป
22. มูลนิธิประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย
23. มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก
24. มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม
25. วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
26. สถาบันพัฒนบัณฑิตบริหารศาสตร์(นิด้า) จำกัด

1. การประเมินผล

1.1 วิธีการประเมินผล

ทางคณะทำงานและองค์กรภาคีได้มีการประเมินผลโดย

- 1.1.1 ประเมินจากผู้เข้าร่วมทั้งแบบทางเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งนี้คือการแลกเปลี่ยนในเวที และในช่วงของการพักระหว่างการดำเนินการในเวทีเสวนา ผู้เข้าร่วมมีความคิดเห็นที่หลากหลาย มีทั้งความพึงพอใจมากน้อยแตกต่างกันไป
- 1.1.2 การประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการให้ผู้เข้าร่วมเวทีเสวนาได้ประเมิน ทั้งในเรื่องความพึงพอใจ การนำประโยชน์จากเนื้อหาสาระจากวิทยากรและกรณีศึกษาหรือการระดมสมองไปใช้ประโยชน์ รวมถึงข้อคิดเห็นต่อการจัดเวทีสัมมนาเดอะเนทเวิร์คและประเด็นที่อยากให้ออกไปในอนาคต
- 1.1.3 การประเมินจากการสรุปรายงานของคณะผู้จัดงานจากองค์กรภาคี ในการประเมินการทำงานหลังเสร็จสิ้นงาน ซึ่งมีทั้งจุดบกพร่องและข้อเสนอแนะที่ต้องแก้ไขปรับปรุงในการจัดเวทีครั้งต่อไป

2 สรุปการประเมินผลจากแบบสอบถาม

2.1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบแบบสอบถาม

- ผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งหมด 74 คน
- ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 53 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชนจำนวน รองลงมาเป็นผู้ที่มาจากภาคประชาสังคมและการศึกษา
- ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นผู้เข้าร่วมสัมมนาเดอะเนทเวิร์คเป็นครั้งแรก

2.2 การรับข้อมูลข่าวสารในการจัดงาน

ก. ผู้เข้าร่วมเสวนา ทราบเรื่องเสวนา จาก

- อีเมลล์และจดหมายข่าว
- เครือข่ายต่างๆ
- หนังสือพิมพ์ เช่น มติชน ประชาชาติธุรกิจ
- รองลงมาเป็นการได้รับข่าวสารจากเครือข่ายภาคีต่างๆ

ข. ผู้เข้าร่วมเสวนาว่าเคยเข้าชมข้อมูลข่าวสารจากทางเว็บไซต์ ดังต่อไปนี้หรือไม่

จำนวน 47 คนเคยเข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์ www.csri.or.th

จำนวน 49 คนเคยเข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์ www.ngobiz.org

2.3 กิจกรรม/โครงการและการพัฒนาเพื่อสิ่งแวดล้อม

ก. ประเภทกิจกรรม/โครงการที่ได้ทำและหลังจากที่เข้าร่วมเกี่ยวกับเสวนา เดอะเนทเวิร์คครั้งที่ 1/2551 ได้ไปพัฒนากิจกรรมดังนี้

- โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการปลูกป่า
- การคัดแยกขยะ
- การวิจัยทางวิชาการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
- กิจกรรมเกี่ยวกับการรีไซเคิล การลด ละ เลิกการใช้พลาสติก
- ให้การสนับสนุนองค์กรพัฒนาหรือองค์กรขนาดเล็กในการทำกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

ข. วิธีการทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วม

- จำนวน 39 คน พัฒนาด้วยตนเองและจากองค์กรของตนเอง
- จำนวน 17 คน กำลังเรียนรู้ว่า CSR คืออะไรและกำลังพัฒนาโครงการ
- จำนวน 25 คนพัฒนาร่วมกับเครือข่ายภาคีในกลุ่มของตนเอง
- จำนวน 18 คน พันธมิตรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน (ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

2.4 ความพึงพอใจเกี่ยวกับรายการในงานเสวนาเดอะเนทเวิร์คครั้งที่ 2/2551

มากที่สุด	การเสวนาเกี่ยวกับการจัดการขยะ โดย ดร.สมไทย วงษ์เจริญ
มาก	Mini Workshop เข้มทิศการพัฒนาโครงการ
กลาง	รักษารัฐธรรมนูญ โดย คุณชาญชัย พิณฑุเสน

2.5 การนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์

ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเสวนาในครั้งนี้ว่า จะนำไปใช้อย่างไร ได้แก่

- การนำหลักคิดเรื่อง CSR ใน Process มากขึ้น
- การจัดการขยะที่สามารถนำไปใช้ทั้งในระดับองค์กร ครอบครัวยุ และโครงการกิจกรรมที่ทำเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
- ความรู้ใหม่และความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับ 6Rs กับ CSR
- นำไปใช้ในการนำไปใช้ในงานวิจัย งานพัฒนา การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ
- ได้รู้จักเครือข่ายพันธมิตรที่ทำงานด้าน CSR และเครื่องมือ วิธีการ The Ameba Concept

2.6 หัวข้อหรือประเด็นที่อยากให้มีการจัดเสวนาในอนาคต

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นที่อยากให้มีการจัดเสวนาในอนาคตดังนี้

- ตัวชี้วัด CSR (KPI)
- CSR กับงานด้านพัฒนาประชาธิปไตย
- องค์ความรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนในการพัฒนาสังคม
- ภาวะเรือนกระจก การอนุรักษ์ดิน น้ำ Update สถานการณ์โลกร้อนในประเทศไทย ว่าดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร กิจกรรมที่ภาคส่วนต่างๆ ได้ทำ
- การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน-ชุมชน-เอ็นจีโอ
- CSR ในด้านอื่นๆ เช่น ความรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินธุรกิจ
- ชักจูงบุคลากรอย่างไรให้เห็นภาพของ CSR
- ทำได้อย่างไรให้มีความยั่งยืน
- การนำไปปฏิบัติและนำไปใช้ได้จริง
- ธุรกิจที่ส่งผลให้เกิดมลพิษให้ตระหนักเรื่อง CSR
- ปัญหาเรื่องเด็กและสตรี
- Occupational Safety of Health